KULTUR STYRELSEN

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

TORVET 23, PRÆSTØ

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	24.02.2011
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Torvet 23, 4720 Præstø
Betegnelse:	Torvet 23, Præstø
Fredningsår:	1982
Omfang:	*Forhuset (1853 af M.S. Miede) og sidehuset (ca. 1900)*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Torvet 23 udgøres af et forhus og et sidehus, der er beliggende som en del af husrækken på nordsiden af den brede gade som Torvet udgør.

Forhuset er en grundmuret, gulkalket bygning i en etage med heltag i røde vingetegl. Facaden består af fem vinduesfag og et portfag mod øst. Den høje sokkel er pudset og sorttjæret. Murværket har en fremtrædende hamburgerfuge, under og over vinduerne ses hvide, konsolbårne detaljer, samt øverst en hvid profileret gesims. I tagfladen sidder tre nyere heltagskviste samt tre ældre tagvinduer. I rygningen er en nyere, hvid skorsten med sokkel og krave. Kældervinduerne er torammede med diagonalt stillede sprosser og stuevinduerne er klassicistiske vinduer. Porten er en nyere, trefløjet fyldingsport med overvindue. Vinduer, døre og porte er grønmalede.

Gårdsiden er lig facaden mod Torvet, dog uden hamburgerfuger. Mod gården er en tofløjet revleport med en mindre dør. En nyere, tresidet karnap med småsprossede vinduer optager en stor del af forhusets gårdside. Umiddelbart op mod sidehuset er en tofløjet fyldingsdør med glas. I tagfladen ses en nyere kvist med fransk altan samt nyere ovenlysvinduer.

Indvendigt er bevaret en mængde oprindelige bygningsdetaljer. Forhuset er indrettet med nyere bad og gæstetoilet, og der er en blanding af nye og traditionelle overflader. Kælderen har støbt gulv, overkalkede kampesten, synligt bjælkelag og pudsede lofter.

Sidehuset er en grundmuret og gulkalket bygning i én etage med heltag i røde vingetegl. Soklen er sorttjæret, fyldingsdøren med overvindue er grønmalet, de klassicistiske vinduer er grønmalede, tandsnitsgesimsen er hvidmalet og i rygningen ses en skuret skorsten med sokkel. Nærmest forhuset er et nyere, hvidmalet vindues- og dørparti. I nordgavlen er et nyere, grønmalet klassicistisk vindue.

Indvendigt er sidehuset i stueetagen indrettet med nyere køkken, tekøkken og gæstetoiletter, og tagetagen udnyttes til opmagasinering. Der er en blanding af nye og traditionelle overflader.

BYGNINGSHISTORIE

Bygningerne er opført i 1853 af murermester Magnus Sørensen Miede som bolig for sig selv. Tidligere på året havde han erhvervet grunden af handskemager Hans Christoffersen, den havde ind til da, sammen med nabogrundene, henligget som engareal. Bortset fra sidehuset, der siden er omsat fra bindingsværk til grundmur, fremtræder bygningerne i al væsentlighed som de gjorde det efter opførelsen, dog med moderniseringer i det indre.

Sidehuset var oprindeligt opført som vaskehus, vognremise, hestestald, karlekammer m.m.

KILDER

Gamle huse i Præstø, Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1979.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Forhusets miljømæssige værdi knytter sig til dens placering ved byens brede torv, hvor den indgår i husrækken, der er opført af samme bygmester. Slægtskabet imellem de fem bygninger fornægter sig ikke, og set i sammenhæng udgør de fem bygninger på nordsiden af Torvet en unik helhed og et ensemble af fin kvalitet.

Torvets samling af byhuse, i en og to etager, samt brostens- og pigstensbelægningen udgør i sammenhæng et meget homogent og traditionelt bymiljø.

Gårdrummet afgrænses mod vest af sidehuset og der dannes et lyst gårdrum, der mod nord afgrænses af haven, som skråner ned mod fjorden. For enden af haven ligger et ældre lysthus, der indskriver sig i en miljømæssig værdi, grundet at mange andre haver ned mod fjorden har et lignende lysthus.

KULTURHISTORISK VÆRDI

M.S. Miede opførte i alt fem sammenbyggede huse på nordsiden af Torvet. Hans eget hus, der sammen med Torvet 19 er de først opførte, udmærker sig ved at være det af husene, der er rigest dekoreret. Skønt det er gjort diskret, er huset lidt finere, lidt højere og lidt

dybere end de øvrige og står således som den begavede håndværkers mesterstykke.

Indvendigt knytter den kulturhistoriske værdi sig til den oprindelige planløsning med de repræsentative stuer orienteret mod gaden og adgangen til boligen direkte fra portrummet. Tillige er der kulturhistorisk værdi i forhusets gennemgående portrum, der vidner om sidehuset oprindelige brug som vognremise og hestestald. Samt til portrummets ældre brostensbelægning, den oprindelige støbejernsluge til kokskældderen og de oprindelige porte, der udførelsesmæssigt er kontrastrige, men alligevel begge har en høj detaljeringsgrad. Den fine fyldingsport sidder mod gaden og den mere enkle revleport sidder mod gården. Begge porte har tillige fine greb og beslagværk.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Arkitektonisk fremtræder forhuset som et elegant byhus, der ved sin pyntelige senklassicistiske facade udmærker sig som et enkeltværk. Den arkitektoniske værdi knytter sig til forhusets velproportionerede ydre med det opskalkede heltag og den detaljerige facade med hamburgerfuger, konsolbårne sålbænke, vinduernes profilerede, konsolbårne fordakninger over stikkene, den profilerede tandsnitsgesims og soklens karnisafslutning. Samt kældervinduernes diagonalsprosser, den trefløjede port med fyldinger og overvindue med diagonalsprosser. Tillige i kontrasten mellem den udsmykkede facade mod Torvet og den mere enkle facade mod gården.

Begge porte er bevaret i hver ende af portrummet, hvilket er relativt sjældent, og det giver portrummet en særlig karakter tydeliggjort af, at det kun oplyses af fyldingsportens overvindue mod gaden. Tillige er der arkitektonisk værdi i portrummets traditionelle materialeholdning med pudsede vægge, bræddeloft og brostensbelægning.

Sidehusets arkitektoniske værdi knytter sig til den enkle bygningskrop med en ubrudt, teglhængt tagflade og en mere nedtonet detaljeringsgrad end forhuset.

Ligeledes har bygningernes enkle, traditionelle materialevalg værdi; den kalkede mur, den sortjærede sokkel, de hvidmalede udsmykninger og gesimser, de grønmalede ældre vinduer, de grønmalede porte, den røde vingetegl og de hvide traditionelle skorstenspiber.

Indvendigt er der arkitektonisk værdi i side- og forhusets bevarede bygningsdetaljer; en- og tofløjede fyldingsdøre, messinggreb,

gerichter, profilerede topstykker, fodpaneler samt de pudsede vægge og lofter med stukarbejder.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til facaderne med udsmykninger, portrummet med belægning og porte. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den oprindelige rumstruktur og de mange bevarede bygningsdetaljer. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

ANBEFALINGER

Det anbefales:
- At en mere traditionel type gulv lægges i trappeopgang, køkken og bryggers.
- At de brandfarlige selotex plader i loftrummet over sidehuset fjernes.